

Pallisses i quadres de Murcurols (Murcarols)

Gisclareny

Ubicació

Comarca:	Berguedà
Lloc/Adreça:	Al lloc de Murcurols al costat nord i oest de la masia principal
Emplaçament	Al costat oest, nord i sud de la masia de Murcurols. Pista de Bagà a Gisclareny direcció el Puig i
Alçada:	1180

Coordenades:

Latitud:	42.26633
Longitud:	1.78413
UTM Est (X):	399725
UTM Nord (Y):	4680063

Classificació

Número de fitxa	08093 - 64
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVI-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	Pràcticament enderrocats i apunt de desaparèixer
Protecció	Inexistent
Observacions protecció:	La masia és BCIN 897 MH .RI-51-0005489, Decret 22/04/1949 BOE 05/06/1949
Número inventari	Sí, IPA. 994
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Altres
Titularitat	Privada
Titular:	08092A004000100000YI

Fitxes associades:

[Castell de Murcurols o Murcarols](#)

[Masia de Murcurols o Murcarols](#)

Autoria de la fitxa Pere Cascante i Torrella

Data de registre de la dt., 05/11/2019 - 01:00

fitxa:

Descripció

Conjunt de coberts i pallisses pertanyents al conjunt arquitectònic de l'antiga masia de Murcurols. En total hi han dues grans construccions situades a l'oest i al nord del cos principal de la masia les quals estan diasposades en forma de L al voltant d'un pati o era. Segons les restes que ens han arribat fins als nostres dies i sobretot gràcies a les imatges conservades al fons de l'arxiu del Centre Excursionista de Catalunya (ESTASEN i PLA, LL; 1913. Masia de Bagà.. AF CEC núm. 7623) i (CANALS i TARRATS, I ;1922. "Masia de Murcurols" a AFCEC núm. B.-07642 s'hi podem descriure com s'organitzaven aquest conjunt de volums al voltant del cos principal. La primera construcció i situada al nord de la masia i de l'era correspon amb un volum de planta rectangular format per planta baixa i sota coberta separat per crugies mitjançant pilars de pedra i cobert amb teulada de teula ceràmica àrab damunt de cavalls i llates de fusta amb dues vessants i amb el carener paral·lel a la façana principal orientada a l'era de batre el gra, En quant a la composició de les façanes, malgrat el seu estat de ruïna hi havia un predoemini del massís respecte el buit en les tres façanes posteriorsja que tant sols hi han sèries de tres petites espitlleres a cada pis i una obertura per accedir a la pallissa des de l'oest. En canvi la façana que mira a sud te un clar predomini del buit respecte el massís ja que la majoria de les obertures estan formades pels pilars que sostenen la coberta i per jàsseres de fusta. A la planta baixa s'hi parecia un arc de pedra paredat i reconvertit en finestra. Tot apunta que la coberta que mirava en aquest vessant tenia un gran voladís per a protegir-se de les inclemències del temps. L'aparell és de maçoneria i carreus de pedra mal treballats i escairats, units amb argamassa de calç i col·locats en filades irregulars. Les parts altes tenen aparell de tàpia amb argila d'un olor vermellós. El segon cos es situa a ponent d'aquest primer i també esta format per un gran volum rectangular de planta baixa i un primer pis, cobert amb teulada a dues vessants formant un gran voladís i sostinguda per grossos cavalls i llates de fusta que descansen damunt de grans pilars de pedra. El carener és perpendicular a la façana principal que mira a l'est. En quan a la disposició dels seus paraments hi ha un gran predomini del massia respecte el buit ja que la majoria de les façanes són cegues llevat de la principal que és pràcticament oberta. L'aparell dels seus murs és de maçoneria de carreus de pedra mal treballats ie scairats, units amb un morter de calç de color marró i vermellós i col·locats en filades irregulars.Aquest volum està quasi enderrocat i només conserva parcialment un tram de la coberta. Tancant al sud-oest del pati i enllaçant amb el cos de la masia principal hi hauria un tercer volum de planta rectangular d'una sola planta amb coberta a un únic vessant de teula ceràmica damunt de cavalls i llates de fusta i amb les façanes completament cegues llevat de la que mira a l'era que és oberta. Entre aquest volum i el segon descrit hi havia l'entrada al recinte que segons les fotografies antigues conservades estava formada per un arc rebaixat de pedra tosca amb els muntants de pedra. L'era de batre el gra té el paviment construït mitjançant maons ceràmics de 15 x 15 amb les marques del terrissaire.

Observacions:

Aquest conjunt arquitectònic ocupa una gran extensió del terreny i està pràcticament arruïnat. Tot i així i segons l'aparell constructiu dels seus murs, aquestes estructures no semblen ser anteriors al segle XVI sinó que anirien relacionades en el moment de major esplendor de la masia a cavall dels segles XVII i XIX. Sembla que inicialment els coberts estaven construïts mitjançant pilars de pedra de secció quadrada i a la llarga es van anar paredant i tapiant amb murs de maçoneria, envans i arcades per adaptar-los als nous usos. L'estructura i composició d'aquests cossos recorda als de la Torre de Faia,

la masia del Puig de l'Obaga, a de Molnell i les del T.M. de Guardiola de Bergiedà; especialment Brocà i Gavarrós

Història

La primera referència del lloc és del 1107 quan es parla d'un mas que depèn de la seu d'Urgell, Palau i Baduell JM (1991). Urgellia. P-48. segons Serra i Vilaró (SERRA, VILARÓ, J; 1989 Llibre I al segle XIII hi havia un castell amb la seva església de Santa Maria i algunes cases a dintre del recinte "quasdam domos intus castrum de Murturols que afrontant i domibus Bn. Pelos auunculi tui in domibus S. Serchs" SERRA I VILARÓ, 1989. Baronies Llibre. La casa de Bn Pelos podria ser la Pelosa mentre que la de Serchs queda per definir, però tot apunta al mas Puig. Segons E. Martín aquest castell estava enllaçat amb la línia defensiva de les fortificacions de Brocà, Bagà i Faia; tota vegada que controlava els vilatges de Molnell, Oreis i la Muga. Era un feu encomanat al senyor de Murcurols com a cavaller i vassall del baró de Pinós. La primera referència dels Murcurols es remunta el 1260 quan apareix Saura de Murcurols, mare de GR de Murcurols que es va casar amb Guillem i que van redimir (de remença) una noia del mas Cadí. Guillem es va casar amb Galceran de Pinós, dit el Bord (Martín, 2005) emparentant-se amb la família dels barons de Pinós. La documentació de Bagà (Serra i Vilaró, J, 1989) esmenta sovint els cavallers de Murcurols al llarg dels segles XIII i XIV. Entre les diferents mencions cal destacar la multa que Galceran de Pinós va imposar al cavaller de Murcurols per una ferida a un tal Joan Serles, cavaller fidel del Pinós amb una multa de 14 Morabatins (Serra i Vilaró, ob cit. Baronies Llibre II. P-12). Dels Murcurols cal fer especial menció el fet que Guillem Ramon de Murcurols el 1255 va anar a l'exèrcit del Rei i va escollir com a marmessors seus els seus oncles Pere de Josa i Pere de Santcerní deixant com a dot a la seva esposa Guillem i filla, 2000 sous de moneda barcelonesa, va fer hereu universal a Pere de Josa i entre altres contribucions va fer llegats a Santa Maria de Murcurols, a Sant Iscle de Molnell, al santuari de Gresolet i també a Santa Maria de Falgars. Posteriorment el 1278 quant Guillem Ramon ja era mort, Ramon de Pinós va comprar als marmessors de GR de Murcurols el seu cavall. El fill de GR de Murcurols i de nom Pere el 1278 ja constava com a mort i la seva vídua Beatriu i el seu fill casat amb Blanca van arrendar les pastures del cadí. Aquesta referència ens dona fe de la importància que tenien les pastures i la transhumància de bestiar pels senyors d'aquest castell (Martín, 2005). Segons Serra i Vilaró el 1324 el cavaller Ramon de Murcurols era majordom de Galceran de Pinós i va rebre del clavi de Bagà un seguit de donacions de Lavansa (Serra i Vilaró. Ob cit. P-432). El seu germà; Hualguer era monjo de Sant Miquel de Cuixà. El 1344 Blanca de Murcurols, ja era vídua de GR de Murcurols i la seva filla Sibil·la es va casar amb Pere de Castellbò posseïnt els feus de Viliella, Guils, Lès convertint-se en hereva del senyoriu de Murturols i també de Sull que havia estat heretat pels seus antecessors cavallers de Josa i sant Cerní. Aquest fet va comportar que fés llegats a aquest monestir, en aquest moment possessió de Sant Llorenç. En el seu testament datat de 1396 va fer com a hereu universal Pere de Santa Eulàlia, Pere Tòmic i Pere de Murturols. Segons consta a la documentació es va enterrar a Santa Maria de Bagà (del castell?). Va donar importants llegats i donacions a Santa Maria de Murcurols, Sant Salvador de Sull (capella del castell de Sull), Santa Magdalena de Faia, Sant Martí del Puig, Sant Joan de l'Avellanet, santa Fè de Quer i Sant Iscle de Molnell. El 10 de juny de l'any següent ja era morta i va fer hereu Arnau Sallent que era el successor de les cases de Murcurols i de Sull. Arnau Sallent era un cavaller de Manresa i senyor del castell de Callús el qual va ser procurador general de les baronies de Pinós. Havia estat constituït procurador de les baronies el 1397 quan va ser investit a la plaça dels "lledoners" de Bagà (Especier?) El mateix Arnau Sallent era mercader de Bagà. A partir d'aquest moment el feu de Murcurols passà a mans d'aquesta família que la va posseir fins la seva extinció. La darrera notícia dels Sallent és de 1474. Arnau Sallent havia passat a les possessions a Gliceran Sallent de molt petit del que n'havia estat tutor Joan de Puig. A partir de la fi de l'edat mitjana el castell de Murturols deuria quedar abandonat substituïnt tant sols la masia que ja figura en el capbreu de 1728 i també al cadastre de 1776 (AHG. Cadastre 1776). Segons E. Martín la masia de Murcurols estava arrendada a Francesc Camprubí el qual tenia arrendada també Monell, la Pelosa, i Hospitalet (TM. De Guardiola). Els Camprubí figuren com a batlles de

Gisclareny el 1776 (Martín, 2005) i posteriorment en el cens de 1863 el mas de Murcurols estava a mans d'un tal Josep Camprubí, hi residien 15 persones majors de 7 anys pagava 5129 rals de contribució rural, 96 de contribució urbana i un total de 5225 de contribucions. Amb l'emigració del 1900 consta que el mas va sobreviure fins després de la guerra civil on consta que va quedar abandonat. Actualment està pràcticament enderrocada. Segons algunes imatges de principi de Segle (1913) emeses per Lluís Estassen es poden veure l'estat que tenia la masia i castell de Murcurols per la part del davant i també pel darrere amb el camp segat. ESTASEN, LL , 1913. AFCE

Bibliografia

CABALLÈ I CANTALAPIEDRA, F (1996). Les tres-centes cases de Giscareny. Columna Albí. P.55.
CANALS I TARRATS; I ; 1922. "la casa de Murcurols". AFCEC núm. B.-07642. CASCANTE I
TORRELLA, P (2012) . Romanic al parc natural del Cadí Moixeró. Inèdit;. ESTASSEN , LL (1913).
"masia de Bagà". Fons fotogràfic del Centre excursionista de Catalunya. Núms. 7623, 2569,).
GENERALITAT DE CATALUNYA. Inventari de Patrimoni arquitectònic (IPA). Fitxa núm. 994 " castell
de Murcurols". MARTIN, E (2005 Una mirada sobre la història de Giscareny. P.54, 55. SERRA I VILARÓ
,J (1989). Les Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. Llibres I, II i III. DDAA.(2007)
Catàleg específic de masies i edificacions rurals de Giscareny. Fitxa núm. 50 AHG Cadastre de 1776. ACA
llibrets de compliment pasqual. Amillament de 1863.Extret de Martín, E; 2005. Annex.21 i 22.

